

Terveisiä Freiheit - wozu? -kongressista keväisestä Bad Wörishofenista

DGLE:n (*Deutsche Gesellschaft für Logotherapie und Existenzanalyse e.V.*) kongressi "**FREIHEIT – WOZU? Vapaus – mitä varten, mihin?**" pidettiin 24. – 26.4.2015 Schwartzwaldissa Bad Wörishofenin kauniissa kylpyläkaupungissa. Kongressi järjestettiin yhteistyössä paikallisen evankelisen seurakunnan kanssa Franklin vapautumisen 70. vuotispäivän kunniaksi. Bad Wörishofen sijaitsee 8 km entiseltä Türkheimin keskitysleiriltä, jonka texasilainen joukko-osasto vapautti 27.4.1945. Juuri Bad Wörishofeniin Frankl kutsuttiin vapauttamisen yhteydessä lääkäriksi kahdeksi kuukaudeksi sotilassairaalaan, missä hän hoiti myös vapautuneita vankeja. Vasta 15.8.1945 hän sai luvan lähteä kotiin Wieniin.

Kongressin anti oli monipuolinen ja ajassamme lujasti kiinni oleva. Franklin perintö eli kirkkaana, samalla nykypäivään ja tulevaisuuteen logoterapiaa suuntaavana ja soveltavana. Luennoitsijat olivat oman alansa huippuasiantuntijoita, joista useimmilla oli myös loppuunsaatettu pitkäkestoinen logoterapeuttikoulutus. Luentojen aiheena olivat muun muassa empatian ja sovinnon mahdollisuudet kansainvälisissä ja kansallisissa konflikteissa ja sodissa, logoterapian anti teknisessä ajassa sielunhoidolle ja psykoterapialle, vapaus itsensä löytämisessä ja varhaisissa kehitysprosesseissa.

Tutkijaryhmä, joka koostui saksalaisesta ja kolmesta israelilaisesta, joista yksi on palestiinalainen, on tehnyt pitkään työtä palestiinalaisten ja juutalaisten yhteisissä sovintoprojekteissa. Professorit **Martin Leiner, Arie Nadler ja Shifra Sagy** sekä tohtorikoulutettava **Zeina Barakat** johdattivat luennoillaan kongressiväen kouriintuntuvasti pohtimaan sovinnon ja empatian mahdollisuutta ja merkitystä. Professori Martin Leiner oli koonnut tutkijaryhmän näihin hankkeisiin. Hän toimii saksalaisen Jenan yliopiston systemaattisen teologian professorina pääalanaan etiikka. Logoterapiaopintonsa hän on suorittanut Elisabeth Lukasin ja Wolfram Kurtzen johdolla.

Professori Arie Nadler on väitellyt USA:ssa, mutta tehnyt pääasiallisen yliopistouransa Israelissa Tel Avivin yliopiston psykologian professorina ja dekaanina. Hänet on kutsuttu useiden yliopistojen kunniatohtoriksi, myös Jenan yliopiston. Nykyisin hänen tutkimusalueensa on sovinnon sosiaalipsykologia sekä auttavat/toimivat yhteydet yksilöiden ja ryhmien kesken sovinnon lisäämiseksi. Professori Nadlerin näkökulma oli hänen tutkimuksissaan esiin tulleen uhriutumisen ilmiö kahden kansan tai ihmisryhmän välisissä konflikteissa ja sodissa. Hänen ydinajatuksensa oli, että ongelmana on kummankin osapuolen pyrkimys monopolisoida uhriutuminen itselleen. Näin ei voida eikä tarvitse käyttää omaa vapauttaan yhteistyöhön pyrkimiseen, vaan vastuu on aina vain toisella osapuolella. Tästä syystä toisen asemaan ja kärsimykseen tutustuminen ja sen ymmärtäminen tiedon lisäämisen ja empatian kehittämisen avulla on olennainen edellytys konfliktien ratkaisemiseen ja rauhanomaiseen rinnakkaiseloon. On opittava luopumaan vain omasta uhrin asemasta ja nähtävä myös toisen kärsimys, jotta sovinnolle tulee mahdollisuus.

Prof. emerita Shifra Sagy on toiminut Ben Gurion yliopiston psykologian professorina. Hänen tutkimusalojaan ovat olleet toisaalta salutogeeninen tutkimus stressinhallinnassa, toisaalta kehittämishankkeissa poliittisen psykologian kentässä konfliktin hallinnon ja konfliktien ratkaisun monitieteisissä projekteissa nimenomaan nuorten loppututkinnon omaavien palestiinalaisten ja israelilaisten kesken. Hän toi yhdessä projektiin osallistuneen väitöskirjaansa valmistelevan opiskelijansa, palestiinalaisen Zeina Barakatin kanssa esille projektin kuvausta ja tuloksia. Niin israelilaiset kuin palestiinalaiset yliopistotutkinnon suorittaneet nuoret eivät tienneet toisen osapuolen kärsimyksistä juuri mitään. Prof. Nadlerin toteama uhriutumisen monopolisointi oli totista totta kummankin ryhmän kohdalla. Palestiinalaisten opintomatka Auschwitziin ja israelilaisten opintomatka palestiinalaisten miehitettyille

alueille ja pakolaisleireille olivat järjestyttäviä kokemuksia, jotka avasivat tietä yhteisille rauhanponnisteluille ja toinen toisensa ymmärtämiselle.

Prof. **Reto Luzius Fetzin** teemana oli *Freiheit als Weg zur Selbstfindung - Vapaus oman itsen löytämisessä*. Hän on toiminut Sveitsissä filosofian professorina St. Gallen kasvatustieteellisessä korkeakoulussa sekä dosenttina mm. Bernin yliopistossa erityisalanaan filosofinen antropologia ja etiikka. Hän on kuulunut myös useita vuosia Jean Piagetin tutkijaryhmään. Fetz läpikävi ihmisen kehitysvaiheita ja niihin liittyviä henkilökohtaisen vapauden oivaltamisen mahdollisuuksia. Kypsä ihminen on vapauden ja vastuun oivaltamisen ja käyttöönoton kautta mahdollinen kasvamaan omaksi itsekseen, täyteen ihmisyyteensä ja näin löytämään, kuka ja millainen hän on, millaiseksi hän voi tulla.

Tohtori, psykiatri **Jörg Zimmermann** Saksasta pohti luennossaan Franklin ja Jaspersin sekä heidän ajattelunsa kohtaamista ja olemisen tarkoituksen merkitystä eri aikakausina. Hänen otsikkonsa oli *Ärztliche Seelsorge im technischen Zeitalter - Hoidollisen sielunhoidon/psykiatrisen avun antia teknisessä ajassamme*. Hänen luentonsa on antoisa myös siinä suhteessa, että hän käsitteli useimmat aikamme psykoterapeuttiset suuntaukset ja sen, mitä logoterapialla on niihin lisänä tuotavanaan.

Suomen Logoterapiainstituutinkin kouluttajana aiemmin vierailut tohtori **Boglarka Hadinger** Wienistä/Tübingenistä kuvaili lämpimästi ja hauskasti Franklia henkilönä. Hänen varsinaisen esitelmänsä aiheena oli *Die Welt ist nicht heil, aber heilbar - Maailma ei ole terve, mutta parannettavissa*. Hän esitteli joitakin hankkeita, joita Itävallassa on logoterapeuttisesta viitekehystä läpiviety muun muassa syrjäytymisvaarassa olevien nuorten keskuudessa.

Prof. **Hans-Joachim Fischer** Ludwigsburgista luennoi aiheesta *Freiheit und Bildung in frühen Bildungsprozessen - Vapautta ja sitoutumista varhaisessa kasvatusprosessissa*. Hän on toiminut mm. kasvatustieteen ja peruskoulupedagogiikan professorina Ludwigsburgin kasvatustieteellisessä korkeakoulussa sekä kutsuprofessorina Unkarin Kecskeméti- korkeakoulussa. Hänen pääviestinsä oli jokaisen lapsen yksilöllisen näkemisen ja kohtaamisen tärkeys tämän oppimisen ja kasvamisen tukemisessa, hänen aitojen kysymystensä kohtaamisessa.

Kongressin yhteyteen oli rakennettu kuvataiteilija ja taideterapeutti, logoterapeutti **Andreas Kuhnin taidenäyttely**, johon liittyneen luennon avulla saatiin tutustua oman elämän tarkasteluun taiteen avulla. Esillä oli myös varsin kattava ja valaiseva **Marc Lövith von Egonin valokuvanäyttely** Franklin ajan Türkheimin keskitysleiristä. Von Egon oli laatinut tilaisuudessa julkaistun Türkheimin keskitysleirin historiikin yhdessä syntyjään türkheimilaisen opettajan, tohtori **Alois Epplen** kanssa. Julkaisijana on Türkheimer Heimatblätter (Türkheimin kotiseutulehtiä) nimellä ”... **trotzdem Ja zum Leben sagen. Viktor E. Frankl im KZ bei Türkheim**”. Julkaisussa esitellään myös joitakin tuon ajan paikkakuntalaisia, jotka ovat oman turvallisuutensa uhalla auttaneet leiristä paenneita juutalaisvankeja.

Kongressi alkoi järjestäjien tervehdyspuheilla, minkä jälkeen ohjelmassa olivat myös kutsuvieraiden tervehdyspuheenvuorot. FLP-EU:n yhteistyöyhtymästä tervehdyspuheenvuorot esittivät Hollannin, Suomen ja ranskankielisen alueen logoterapiainstituuttien edustajat.

Myös osallistujien elämysarvojen todeksi elämisestä ohjelmassa oli huolehdittu. Kaksi lahjakasta lasta, **Clara** (9v) ja **Viktor** (15v) **Shen** Bad Wörishofenista antoivat upean piano- ja viulukonsertin. Näistä lapsista saatetaan kuulla vielä myöhemminkin musiikin piirissä! Lauantai-iltana ohjelmassa oli lisäelämyksenä Franklin kirjoittaman näytelmän ”**Synchronisation in Birkenwald**” koskettava esitys. Se toteutettiin

videotaltioinnin ja kolmen esiintyjän ”vuoropuheluna”. Näytelmässä Frankl yhdistää filosofin, teologin ja lääkärin ajatustenvaihtoa elämän tarkoituksen pohdinnassa.

Kongressin viimeinen päivä oli omistettu erityisesti **keskitysleirien vapauttamisen ja sodan päättymisen 70-vuotismuistolle**. Professori **Miriam Rose** luki ja analysoi Franklin itsensä vapautumisensa 40. päivänä Türkheimin muistojuhlissa pitämää puhetta vuodelta 1985. Tuossa puheessa soi kiitollisuus ja kaikesta huolimatta elämälle kyllä sanominen, muistutus siitä, että ei ole kollektiivista syyllisyyttä sekä ajatus siitä, että lopulta vain hyvä lasketaan. Puhe on siitä kiinnostuneille saatavilla kongressin käsiohjelmasta.

Ennen muistojuhlaa kongressiväellä oli mahdollisuus osallistua katoliseen messuun tai evankeliseen jumalanpalvelukseen. Näissä molemmissa saarnat olivat puhdasta logoterapian opetusta. Kumpikin saarnamies oli sekä teologian tohtori että koulutettu logoterapeutti. Evankelisen saarnan otsikkona Dr. **Karl-Heinz Röhl**inillä oli *Sinncredo und christliche Glaube - Tarkoituksen uskontunnustus ja kristillinen usko* ja katolisessa kirkossa isä **Christoph Kreitmeir**illä *Trotzmacht des Geistes, Trotzmacht des Glaubens - Hengen uhmavoima, uskon uhmavoima*.

Koko kongressi oheistapahtumineen järjestettiin tällä kerralla Bad Wörishofenissa nimenomaan siitä syystä, että se seutu liittyy niin olennaisesti Franklin elämään. Hän oli kaikkiaan neljällä leirillä: Auschwitzissa, Theresienstadtissa sekä kahdella Dachau alaleirillä: Kaufenring III ja Türkheim (=Kaufenring VI). Dachau pääleirillä hän ei tiettävästi koskaan ollutkaan. Vapauttamista Türkheimissa 27.4.1945 hän kuvasi uudestisyntymisen päiväkseen.

Muistojuhlissa kaikissa puheissa esiintuottiin Franklin viestiä sovinnon ja välittämisen hengestä, yksilöllisestä vapaudesta ja nykypolvien vastuusta siihen, että samat julmuudet kuin maailmansodissa tapahtuivat, eivät enää meidän keskuudessamme toistuisi. Kun puhallinorkesterin ja sellon musiikit kajahtivat, lintujen laulu Türkheimin hiljaisessa metsikössä yltyi suunnattomaksi konsertiksi. Se sai jokaisen silmänurkan kostumaan. Juhlan järjestäjinä olivat DGLE:n lisäksi paikalliset seurakunnat ja kunta. Poliisi varmisteli eleettömästi tilaisuuden ja osallistujien turvallisuuden. Paikalla oli toista sataa eri kulttuurien ja uskontojen edustajaa yhteisen sanoman ja tehtävän äärellä. Varsinaisena vapautuspäivänä 27.4. paikalla järjestetään kunnan koulujen, virastojen ja yritysten yhteinen muistojuhla paikkakuntalaisille. Vastaavia muistotilaisuuksia on eri puolilla Saksaa olevien keskitysleirien paikkakunnilla. Muiston on säilyttävä sukupolvesta toiseen velvoittavana tähän päivään ja tulevaisuuteen.

Kolmipäiväinen kongressi osoitti selvästi logoterapian elinkelpoisuuden, soveltamismahdollisuuksien laaja-alaisuuden, elintärkeän annin eri aloilla, eri kulttuurien yhteiselossa ja keskinäisessä ymmärryksessä sekä logoterapeuttien kansainvälisen vuoropuhelun merkityksen. Keskinäinen yhteenkuuluvuuden ja arvostuksen henki leimasi koko kongressia, tiiviin ohjelman päätteeksi yhteiset ateriat iltaisin lisäsivät verkostoitumista ja mielipiteiden vaihtoa. Päivät loivat uskoa ja toivoa hyvän lisäämiseen maailmassa, kukin yksilö paikallaan, kaikki yhdessä. Aikamme tarvitsee logoterapeuttista ihmiskäsitystä ja maailmankuvaa ainakin yhtä paljon kuin toisen maailmansodan päättyessä.

Pirjo Möller